

Xavier Serrahima: el racó de la paraula

Contra els absoluts, Joan-Carles Mèlich

[Leave a Comment](#) / [Notes de lectura](#) / [By Xavier Serrahima](#)

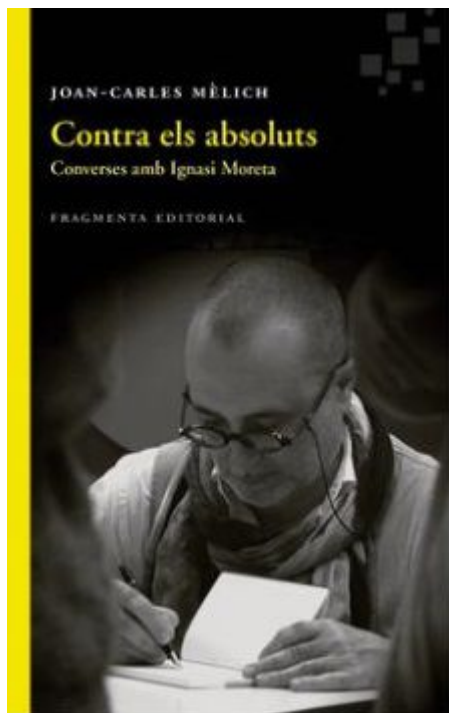
Contra els absoluts, Joan-Carles Mèlich

Deixeu que els lectors s'acostin a mi

Amb la filosofia, pam amunt, pam avall, succeeix —o, almenys, acostuma a succeir— el mateix que amb la poesia: la majoria dels lectors no s'hi atreueix, no s'hi acosta perquè tem que no hi entengui res, que no sigui per a ells. I en els dos casos el temor té un cert fonament (i un fonament cert), atès que tant en la filosofia, que ve a ésser la paraula de la raó, com en la poesia, que ve a ésser la raó de la paraula, hi ha obres i autors que si no són, d'entrada inaccessibles, ben poc n'hi falta, però un fonaments que no és ni insalvable, amb temps, paciència i dedicació s'arriba a (quasi) tot arreu, ni omnipresent.

Acarar-se, de bon començament, amb les obres de **Kierkegaard** o de **Foix**, per esmentar dos noms claus, no és que sigui desaconsellable, sinó que és inconvenient: si abans no has preparat el teu paladar filosòfic o poètic el més normal és que el seu tast et sobti o et dessitui —si és que no se t'indigesta. Si, per contra, escullis com a primera presa de contacte alguna obra de **Descartes** (*El discurs del mètode*, per exemple) o de **Segarra** (les *Cançons de rem i vela*, per exemple), per citar també només un parell d'autors, i les vas paladejant a poc a poc, tots els temors o prevencions se t'esborraran en un no-res.

Com se t'esborraran, i encara més de pressa, les prevencions que puguis tenir contra la filosofia si confies en el bon criteri de **Fragmenta Editorial** i t'endinses, amb els ulls i les orelles ben esbatanades, en **Contra els absoluts. Converses amb Ignasi Moreta**, de **Joan-Carles Mèlich**, on, tal com apunta l'editor i interlocutor en la seva introducció, aquest "autèntic humanista" català comparteix amb nosaltres, els lectors no tan sols "les seves inquietuds" sinó, també, "els resultats de les seves investigacions" (pàg. 9).

I ho fa —i en bona part aquest és, segurament, el seu major valor i el seu màxim atractiu, el que permet que, en comptes de dissuadir-nos-en, ens hi atansem no ja sense temor sinó esperançats, sabent que hi serem ben acollits, que ens tendirà la mà perquè avancem plegats, perquè l'acompanyem en el seu camí—, en primer lloc, exposant les seves “idees no en la seva forma acabada, sinó situant-les en el marc de la seva gestació i desplegament” (pàg. 10), i, en segon lloc, servint-se d'un llenguatge planer; d'un llenguatge que s'aparta, volgudament, de l'especialització —i, per tant, del privatisme exclusiu i exclusivista dels *entesos*—, d'un llenguatge més literari que no pas filosòfic, que no pretén enlluernar sinó il·luminar, que *diu* però no *declara*, que no *estableix* (o imposa) sinó que *proposa*, que *explica* però no *fonamenta*.

Com amb *La prosa de la vida*, d'entrada el que (ens) sobta, doncs, és el seu estil, un estil gens habitual, que bandeja l'academicisme per

practicar la claredat; aquest estil propi —“els grans mestres són els que són capaços de crear un llenguatge propi, un estil propi” (pàg. 15)— que de seguida sentim tan acostat, tan proper: “El que he intentat en els meus llibres [...] és que el lector hi trobi una mena d'aire de família literari, no metafísic, fragmentari, assagístic” (*Íd.*). Un estil on, com s'esdevé sempre que un autor ho és de veritat —quan xopa la seva ploma al més endins del seu interior, quan escriu amb la tinta de la seva sang— forma i fons són tot u, on *el que diu* i *com ho diu* són una i la mateixa cosa.

Perquè, en Mèlich, l'estil és fill, fill natural, autèntic, del seu pensament, de la seva manera de pensar (i de veure el món); de la seva cosmovisió i de la seva manera d'entendre'l; per dir-ho amb major precisió, de la seva manera de tractar d'entendre'l, de lluitar contra la (pràctica) impossibilitat d'entendre'l. Precisament perquè sap (més exactament, perquè ha *après*) que mai no el podrà entendre, que les seves conclusions (més exactament, hipòtesis) mai no podran ésser més que (popperianament) provisionals, que per cada passa que puguis avançar probablement et caldrà retrocedir-ne dues o tres després, el fragment (li) és no ja necessari sinó *imprescindible*: “el fragment està en constant revisió, en constant canvi, en constant contradicció” (pàg. 32).

El fragment, la successió de fragments, és un alto en el camí, una fita més, un *fins aquí he arribat*, i, sobretot, un *fins aquí he arribat però potser em caldrà fer marxa enrere*. Els fragments, a més d'una unitat o semi unitat expositiva —que, per la seva brevetat esdevenen més abastables per al lector, més assimilables, més accessibles; i el guany que això suposa (com ja van descobrir, fa més de 2.000 anys, **Heràclit**, i en fa uns cent trenta, **Nietzsche**), és colossal, inquantificable— són les pedretes que deixaven darrera seu Hansel i Gretel, o —si l'exemple ens sembla poc seriós, prou culte— com el fil d'Adriana que Teseu va estenent a mesura que s'endinsa al laberint del Minotaure, són punts de referència.

O, més exactament, punts de tornada —per dir-ho informàticament, punts de restauració. Punts, doncs, que presenten el gran avantatge de permetre, si cal, començar i recomençar una i altra vegada; àncores que anem llançant a mesura que avancem i que ens permeten aventurar-nos en els més diversos camins de la investigació, del pensament, amb la seguretat que sempre podrem fer-nos enrere, que tothora sabrem no tan sols d'on

venim, què és el que ens dut on som, sinó el punt exacte on, creient que avançàvem, ens havíem desviat del camí: “el problema és [...] si hi ha respostes fermes i segures. [...] ¿Hi ha respostes? Sí, però sempre provisionals, sempre situacionals, sempre revisables, sempre fragmentàries” (pàg. 32).

A partir d'aquí podria, per descomptat, prosseguir comentant, detalladament i exhaustiva, el camí o la navegació dialogal, socràtica —socràtica *real*, ja que **Sòcrates** es feia (i es responia) ell mateix les preguntes— que, de la mà del més que coordinat acompanyament de Moreta, emprèn Mèlich en aquesta obra (finitud, vida, consciència, paraula, lectura, agnosticisme i cristianisme...), però, a banda de no complir amb la meua mera funció analítica (o prescriptora) faria un flac favor al lector, que es mereix assaborir la fortuna de descobrir per ell mateix, tot sol, els fruits que ens ofereix aquesta obra de gènesi i de gestació peripatètica.

Llegiu-lo i gaudiu-lo: és —o, almenys, pot ésser— la petita gran finestra que us obri la porta a la filosofia, al (cada dia més imprescindible) pensar (i re-pensar) reflexiu.

diumenge 28 d'octubre del mmxviii

© Xavier Serrahima 2018

www.racodelaparaula.cat

www.XavierSerrahima.Cat

@XavierSerrahima

Altres anàlisis literàries d'obres de filosofia

La prosa de la vida Joan-	Literatura, estética y nihilismo Hans Blumenberg	Ètica nicomaquea Aristòtil	El oficio de vivir, de enseñar, de escribir,	Escritos Volumen 4/2 Søren Kierkegaard	Curs de filosofia en sis hores i quart Witold Gombrowicz	Cuadernos negros (1931-1938) Martin Heidegger	Cuadernos negros (1938-1939) Martin Heidegger